

Szabolcsi menekültek az ENSZ-különbizottság tanúi

Negyvennégy évvel ezelőtt, 1957. január 10-én alakult meg a magyar kérdés tisztázásával megbízott különbizottság New Yorkban.

A bizottság tagjai: Ausztrália, Ceylon, Dánia, Tunézia és Uruguay voltak. Az ENSZ főtitkára a különbizottság első titkárának WW. Jordant és másodtitkárául Povl Bang-Jensent nevezte ki.

Összesen 111 tanút hallgattak meg különböző városokban: New York (35 tanú), Genf (21), Róma (16), Bécs (30) és London (9). Értékes volt az a memorandum is, amelyet az ausztráliai kormány készített 38 menekült magyar ottani kihallgatása alapján. Az első három tanú, akik nyilvánosan tettek vallomást a forradalomról, a következők voltak: 1. Kéthly Anna államminiszter, 2. Király Béla tábornok, a Nemzetőrség főparancsnoka és 3. Kóvágó József, Budapest főpolgármestere.

Szabolcs-Szatmár megyéből négy ilyen bizonyágtevő forradalmárról van tudomásunk: 1. Kiss Sándor 38 éves, vásárosna-

Az egyetlen élő tanú: a 82 éves Szűcs Sándor (Norvégia) nyíregyházi fényképe

ményi születésű, a Parasztszövetség főtitkára már 1956. december 13-án megjelent az USA szenátusa és később az ENSZ különbizottsága előtt is; 2. Taraszovics Sándor, 25 éves nyíregyházi forradalmár, a Magyar Dolgozók Pártja megyei vezetőinek telefonbeszélgetéseit hallgatta le,

s ezért is kellett elhagyni hazáját. Lakása a washingtoni magyar szellemi élet egyik központja volt. Taraszovics Sándor Nyíregyházán halt meg 2000. december 22-én; 3. Kabai Dezső 30 éves, a nyíregyházi Nemzetőrség parancsnoka volt a forradalom alatt. Vezetésével foglalták el fegyveresen a Megyei Pártbizottság épületét, s kénytelen volt Nyugat-Németországba menekülni. Már meghalt; 4. Ma is él Norvégiában Szűcs Sándor (született 1919. augusztus 30., Csap) 1956-os záhonyi állomásfőnök, aki haditettet hajtott végre a szovjet haderő beözönlésének késleltetésével. A forradalmárok deportálását ő leplezte le és bizonyította be ungvári börtöncédulájával!

A 111 tanú közül 51-et saját kérelmére névtelenül hallgatták ki. Így nevüket csak az elnök (a dán Alsing Andersen) és az előadó előtt fedték fel. Mintegy 200 magyar emigráns önszántából írt a különbizottságnak. A különbizottság szeretett volna találkozni a Romániába elhurcolt Nagy Imre miniszterelnökkel is, azonban

az ENSZ főtitkárának 1957. március 14-i kérését a román vezetők egyszerűen elutasították. Nem volt veszélytelen vállalkozás megjelenni az ENSZ magyar ügyet vizsgáló bizottsága előtt, nagy bátorság is kellett hozzá. Ugyanis a szovjet és a magyar titkosszolgálat mindent elkövetett a tanúkihallgatások figyelemmel kísérésére, illetve az emigráns szabadságharcosok megfélemlítésére. Jól érzékelteti ezt a dán Povl Bang-Jensen másodtitkár szomorú sorsa. Ugyanis ő 1959. november 25-én New Yorkban tisztázatlan körülmények között öngyilkosságot követett el azután, hogy a magyarügy tanúinak a névsorát nem volt hajlandó letenni az ENSZ irattárába.

Végül is a különbizottság 24 ládát megtöltő iratanyaga a Brüsszelben élő Héderváry Klára (belga állampolgárként a különbizottság mellett dolgozott) ajándékozása révén 1997-ben az Országos Széchényi Könyvtár állományába került, levéltári fel dolgozásra.

Fazekas Árpád